

Onderbouwleerkracht Map de Voogd (69):

Steiner opnieuw op de wetenschappelijke agenda

Welk initiatief heb je genomen?

“Een jaar na mijn pensioen ben ik filosofie gaan studeren. Vanaf ‘89 zit ik in de ledengroep voor Filosofie en Antroposofie. Daar heb ik de filosofie vooral leren kennen door de bril van Steiner. Maar ik wilde de filosofie nu ook eens leren kennen zoals die in de academische wereld bestaat. Bovendien had ik behoefte aan ‘denkdiscipline’. Mijn vermogen tot kritisch denken heb ik inderdaad door mijn studie ontwikkeld. Dat bracht onder andere met zich mee dat ik de uitgangspunten van mijn eigen - antroposofisch georiënteerde - levensbeschouwing aan een kritisch onderzoek onderworpen heb en mij ging afvragen of Steiners ideeën werkelijk op eigen ervaring berusten of eerder eclectisch zijn vergaard en geconstrueerd.

Uiteindelijk ben ik toch weer bij de antroposofie teruggekomen. Een filosoof is reflexief ingesteld en kijkt als toeschouwer. Mij gaat het om de geestelijke ervaring en dan kun je geen toeschouwer zijn. Steiner heeft – ook al heeft hij gebruik gemaakt van werk van anderen – iets unieks gebracht en moet wel uit ervaring hebben gesproken. Ook is het filosofische fundament van de antroposofie uiterst doordacht. Bovendien is er geen enkele wereldbeschouwing die haar inzichten zo vruchtbaar heeft gemaakt in de dagelijkse praktijk.”

Op welke manier draagt je initiatief bij aan een betere wereld?

“Zelf ben ik te oud om het geleerde sociaal vruchtbaar te maken, maar ik heb het vertrouwen dat mijn eigen ontwikkeling zal doorwerken in de wereld. Dat heeft te maken met mijn geloof in reïncarnatie, anders was ik misschien een leuk leven-

tje gaan leiden en niet eens aan deze studie begonnen. In mijn eindscriptie vergelijk ik Heidegger – een van de grootste filosofen van deze tijd - en Steiner en daarmee zet ik laatstgenoemde als het ware opnieuw op de filosofische agenda. Steiner krijgt via de scriptie bij diverse docenten en de examencommissie aandacht. Ik laat zien dat je hem serieus kunt nemen, ook als denker. Het onderwerp van mijn scriptie is ‘denken als gelatenheid’. Gelatenheid in de zin van Meester Eckhart, dat wil zeggen, dat je in het denken het wezen van de werkelijkheid laat spreken en niet jezelf. Daarvoor is terughouding van vooroordelen, van sympathie en antipathie nodig.”

Op welke manier draagt je initiatief bij aan je eigen ontwikkeling?

“Steiner heeft de filosofie als een mogelijke weg aangewezen ter voorbereiding op het kennen van de geestelijke wereld. Het zuivere denken is zelf geestelijk en versterkt de kracht die eenmaal nodig is om in de woelige zee van bovenzinnelijke ervaringen als het ware een rots in de branding te zijn - illusies en wensprojecties te kunnen onderscheiden van werkelijke waarnemingen.”

Welke offers heb je moeten brengen?

“Ik heb geen ruim pensioen en kon de afgelopen jaren niet met vakantie. Ook schouwburgbezoeken en concerten heb ik moeten offeren.”

Welke geschenken heb je gekregen?

“Voor mij waren de colleges een geschenk; ik ben mij verbonden gaan voelen met de grote denkers van de mensheid. De filosofie is als het ware een etherische stroom en in die stroom

Map de Voogd is gepensioneerd vrijeschoollerares. Ze was onder meer verbonden aan de vrijeschool in Den Haag en in Zoetermeer.

sta ik nu. De filosofie laat de ontwikkeling van de mensheid zien. Daardoor begrijp ik de tijd waarin wij leven – met bijvoorbeeld het bijbehorende nihilisme - beter. Een van de zinnen die Steiner heeft gegeven om op te mediteren is wellicht illustratief: ‘Denkend voel ik mij één met de stroom van het wereldgebeuren’. Denken is - in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt - niet abstract, maar gaat over de wereld.”

En wat heb je in dit stadium van je initiatief nodig van de wereld?

“Niet veel. Een beetje geduld van mijn partner en een computer die het nog een paar maanden volhoudt.” ■

Tekst: Arianne Collee
Foto: Michiel Wijnbergh